

Prvomajski izlet na blejski grad — Foto: Franc Perdan

V Šenčurju so izkopali rimsko grobnico

V soboto, 25. aprila okrog 17. ure, so delavci pri izkopu temeljev za hišo Vida Rebernika v Senčurju našli na zanimivo arheološko najdbo. Po prvih podatkih kustosa za arheologijo Gorenjskega muzeja v Kranju Andreja Valiča gre za rimsko grobnico (sarkofag), ki je izklesana iz kamena in ima pokrov v obliki strehe, na njem pa napis. V grobnici, ki leži približno v smeri vzhod — zahod in ki ima na vzhodni strani odprtino, je dvoje okostij, ki sta z glavami obrnjeni proti zahodu. Nakita v grobnici niso našli.

O zanimivi najdbi bomo še poročali.

Prilodnjic:

... počasi in 2000 m nad zemljo sta se bližala eden drugemu. Centimeter za centimetrom. Prsti obeh rok so se sklenili. Bil je bratski stisk rok, visoko nad zemljo in nad večino ljudi. Nekaj časa sta tako padala skupaj, nato pa so prsti popustili. Janez se je skrčil in kot bomba izginil pod kolegom.

Stran 3: ZADNJI OSTANKI KAMENE DOBE
IZGINJAJO

Stran 7: PREŠERNOVA PODOBA

Stran 9: KO PRIDE MAČEK ...

Stran 10: PRVOMAJSKA NAGRADNA
KRIŽANKA

Vožnja za šest dolarjev

Črnski igralec se bori za enakost črncev v New Yorku ● Zakaj newyorški šoferji odklanjajo prevoze črncev ● Amerika ima še druge pred-sodke o črnih

MINILA so štiri in pol leta, ko je črnski igralec Godfrey Cambridge prevzel pobudo, da bi črnice v New Yorku popolnoma izenačili z belci. Skupaj s črnsko organizacijo za enakost in enakopravnost bi rad strl odpor 35.000 newyorških voznikov taksijev, ki zavračajo, da bi prevažali tudi črnice.

Prodajte avtomobile

Znani angleški kardiolog dr. W. Iwens je imel v Londonu predavanje, v katerem je poudaril, da je najnevarnejša bolezen, ki grozi ljudem — bolezen fizične oslabelosti. Predlagal je: »Prodajte avtomobile, kupite si psa, da boste hodili z njim na sprehod in obdelujate svoje vrtove.«

420.000 alkoholikov

Statistike kažejo, da je v ZR Nemčiji vedno več kroničnih alkoholikov. Sedaj jih je že okoli 42.000. Posledica tega je, da zato milijon ljudi živi v pomanjkanju in bremenih socialne ustanove. Letno porabi štiričlanska družina 1.100 mark (220.000 din) za alkohol.

Sampanjec za muzej

Svedski športni potapljači so iz razbitin ruske ladje, ki se je potopila 1853. leta pred zapadno obalo Svedske, potegnili štiri steklenice šampanjca. Tri steklenice so popili takoj, četrto pa so poklonili muzeju.

Vrgel vrata iz tečajev

NEWYORSKI prevozniki brez razloga zavračajo prevoze črncev. Njihovo odklanjanje je neutemeljeno. Prevozniki očitajo črnem, da se vozijo samo v Harlem, kjer je newyorška črnska četrt in kjer so pogosti pretepi. Razen tega črnice ne dajejo napitnine.

Godfrey Cambridge se s tem ni sprijaznil. Uspelo mu je z različnimi poskusi zlomiti odpor prevoznikov. To ga je seveda tudi že privedlo na sodišče. Nekoč je nek prevoznik igralcu s silo preprečil vstop v avtomobil. Nastal je prepir in 118 kilogramov težak igralec, ki je bil v družbi svoje žene je pri tem vrgel vrata avtomobila iz ležajev. Sodnik za prekrške, ki je zadevo presojal, je zavrnil očitek, da je Cambridge protipravno poškodoval tujo last-

nino in obsodil prevoznika, ki se je protivil, da bi vzel črnske potnike. To je bil njegov prvi uspeh.

Zbiral je naslove

PO USPEHU na sodišču se je Cambridge lotil druge naloge. Začel je zbirati naslove prevoznikov, ki niso marali ustavljati črnskim potnikom. Ko je imel zbranih več naslovov, je z njimi šel na predstavništvo newyorških prevoznikov, v urade, ki so za to pristojni, vendar ni imel uspeha.

Kljub temu pa je Cambridge s svojo pobudo uspel toliko, da je izzval zanimanje časopisja in televizije. Ameriškim reporterjem je povedal, na kakšne načine je uspel prelisičiti newyorške prevoznike. Igralec je moral biti prav domiseln. Izmišljati si je moral prav iz-

Ameriški črnice se borijo za enakost

virne prijeme, da je zaustavil prazne taksije. Če je bil zvečer na ulici, nikoli ni nosil plašča, ker ga je po večerni obleki vsak prevoznik takoj spoznal, da je premožen in da ni slab človek. Večkrat je poskušal prevoznike pridobiti tudi s svežnjem bankovcev v rokah in z glasnim vzklikom, da potuje na leta lišče, kamor newyorški šoferji zelo radi vozijo, ker pri tem zaslužijo šest dolarjev. Če se ni obnesla nobena od naštetih zamisli, si je za nekaj dolarjev najel belca, ki mu je zaustavil taksi. Ko je prevoznik že ustavil ob pločniku in so bila vrata taksija odprta, je poskušal pogovoriti voznika in vstopiti. V večini primerov mu prevoznik niso upali vožnje odkloniti.

Prevozniki so jezni

VEČINA newyorških prevoznikov se je jezila nad črnskim igralcem, ki je na vsak način želel odpor belcev, da bi v svojih avtomobilih vozil tudi črne potnike. Odnosi so se posebno zaostriili, ko je Cambridge začel s svojimi nastopi na televiziji, kjer je opisoval primere z ulice. Neka večera, ko se je vračal iz poslojja neke televizijske družbe, ga je pred hišo čakala skupina newyorških prevoznikov. Njegova oddaja je bila namenjena borbi za enakost belcev in črncev. Pred poslojjem ga je ta večer čakalo 15 vozil. Vstopil je prvič v taksi brez zvijače. Toda to je bil samo del prevoznikov. Drugi pa se še vedno branijo, da bi v svoja vozila jemali črne potnike.

GOLOBI — Foto: FRANC FERDAN

Zadnji ostanki kamene dobe izginjajo

Papuanci so ljudstvo, ki živi na malinzijskem otoku Nova Gvineja. Sestavlja jih več plemen, ki še vsa žive v predzgodovinski dobi. Zanje je vojna še do nedavnega pomenila religijo, igro, umetnost z velikim U in popoln uspeh človeka — posameznika. Raziskovalcu Robertu Gardnerju se je ponudila priložnost, da je še zadnjič videl posebnosti in navade njihovega bojevanja. Odslej tega ne bo nihče več mogel. Po smrti Michaela Rockefellerja (člana Gardnerjeve ekspedicije), je nizozemska policija namreč prepovedala plemenske boje. Willigimani in Wittaija se tako ne bodo več mogli bojevati, kot so to delali morda tisoče let.

Njihov bojni klic je pesem golobice

Prinašamo nekaj drobnih zanimivosti s poti tega raziskovalca:

Najprej smo preživeli nekaj tednov v obalnih predelih pri plemenu Asmati. Toda mi nismo bili prvi. Beli človek je že bil pred nami. Nastanili smo se v neki samotni gorski dolini pri vojščakih Dani. Vseh štirinajst dni, kolikor smo bili pri njih, smo jih opazovali, kako se bojujejo s svojimi sovražniki iz plemena Wittaija. Njihov način bojevanja smo kasneje še srečevali pri drugih plemenih.

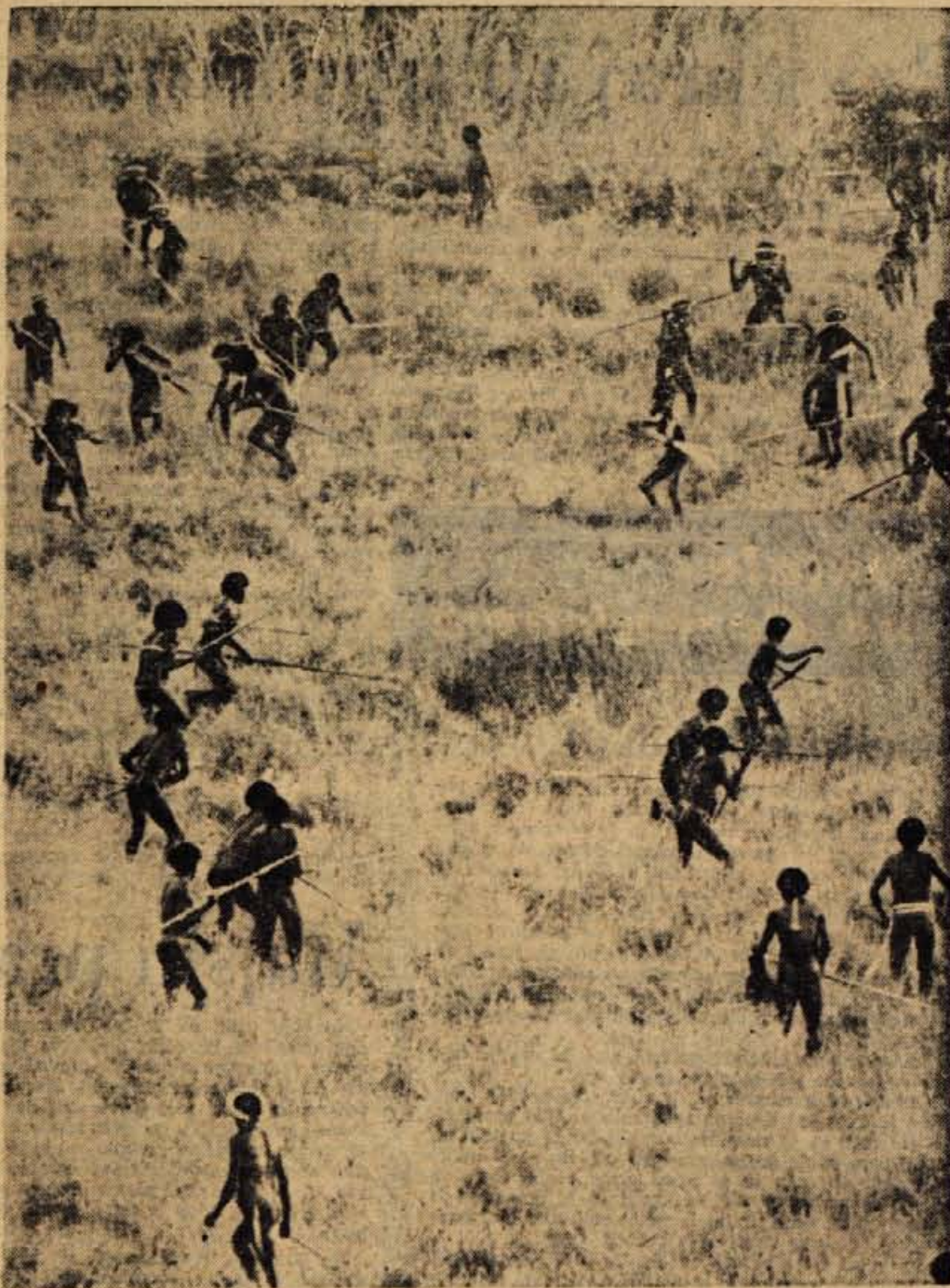
Bila je še noč, ko smo prispeli na grič. Na obzorju se je rahlo svetlikalo, mi pa smo stali na mestu, kjer se bo pravkar začela bitka. Prava, pravcata bitka. Z daljnogledom smo na vzhodu razločili visok opazovalni stolp. Približali smo se mu. Na njegovem vrhu je stal tempolč človek in zvedavo opazoval čudne ljudi, ki so prihajali nasproti. Verjetno ni mogel razumeti, da so na svetu ljudje, ki so drugačne barve kot je njegovo pleme. Ob vznožju stolpa pa je čakala skupina neznansko strašnih domačinov, opremljenih z dolgimi kopji. To so bili vojščaki iz plemena Dani. Spočetka smo se jih ustrašili, ker nismo bili oboroženi. Samo jaz sem preprosto držal v roki neke vrste nalivno pero, ki je na pritisk oddalo oblake dima. Vesel sem bil, da mi tega nikoli ni bilo treba uporabiti pri teh ljudeh. Le približati se jim je bilo treba prav. Vedel sem, da imajo Daniji radi velike školjke. S tem sem jih skušal pridobiti. Naš prevajalec jim jih je ponudil in jih prosil za dovoljenje, da se naselimo v njihovi sosesčini.

Prišli smo ravno na njihov vojni dan. Zanimanje v nas je raslo. Na oko tako pošastni ljudje so nam postajali všeč. Neprijetni občutki, ki jih človek dobi, ko se sreča z njimi, so se kmalu porazgubili. Postali smo si celo prijatelji. Smeli smo jih gledati, kako se branijo in napadajo sovražnika. Bili smo priče njihovega najljubšemu početju. Brez tega oni ne morejo živeti.

Skupini, ki je stala pod stražnim stolpom, ko smo prišli, se je ob zori pridružil več sto mož, pripravljenih na boj. Njihov prihod je naznanjala pesem yoroicka — drobne golobice, ki živi v bližnjih gozdovih. To je bil glas veselja in pričakovanja.

Pripovedka o kači in ptici

»Nekoč se je na tisočletnih vzpetinah Nove Gvineje odigrala tekma med kačo in ptico. Tu si je človek poiskal podobnost s samim seboj.

Boj je najljubša igra vojščakov plemena Dani

Ptica je umrla, kača pa se je prelevila in tako postala nesmrtna. In odslej morajo tudi ljudje, tako kot ptice, umirati.»

To pripovedko so spletli Daniji. Zato se bojujejo, okrašenj s ptičjim perjem. Vedo, da so smrtni, da edino s silo in bojem lahko vplivajo na usodo. Preden se spopadejo, še nekaj časa izzivajo sovražnika. To izzivanje je noke vrste balet, pol sovražan pol obreden.

Bitka sama se prične proti poldnevu in konča pri prvi smrtni žrtvi, pa naj dežuje ali neznosno pripeka sonce. Če žrtve ni, potem bitko končajo še tako zgodaj, da so doma, ko se znoči.

Ko sem gledal spopad Danijev z nasprotnim plemenom, sem vedel, da ne bom nikoli več videl toplejših barv ter razburljivejšega in silnejšega prizora. Spominjal me je na Trojo, Azincourt in vso strašno dramo največjih človeških spopadov. Presenečalo me je, ko sem spoznal, kakšen je pravzaprav pravi cilj vseh teh neštetihih sulic in kopij. Merili so v noge, roke, trebuh, glavo in včasih celo naravnost v oči. Ranjence so takoj odnesli, na njihovo mesto pa so prišle nove skupine. Može so se morali neprestano gibati. Le tako so lahko ušli puščicam. Ustavili so se le takrat, ko so sami izstrelili puščico. Bitka — ta njihova prav tako utrudljiva kot veličastna naloga — je zahtevala neverjetno zbranost in gibčnost. Vojščaki so bili brez svojih dolgih kopij iz dragocenega lesa le takrat, ko so se jim sovražniki čisto pribli-

žali. Opazil sem, da njihova kopja niso bila okrašena s perjem in da zato niso nikoli točno zadela cilja. Odtod tudi tako malo žrtev. Razumel sem, da to delajo prostovoljno. Če bi bila njihova kopja operjena in bolj natančna, bi bil spopad bolj morilski, hitrejši in zato tudi manj privlačen.

Orhideja — sinonim smrti

Mrtev ni bil nihče, toda bilo je kak ducat ranjenih. Ko je kopje doseglo svoj cilj, se je zlomilo. V rani je ostala samo ost. Vrač jo je odstranil, na rano pa je položil obvezo iz listov, ki naj bi preprečila infekcijo. Vlakna orhideje, s katerimi natrejo ost svojega kopja, so smrtonosna. Obveza iz listov pa naj bi smrt preprečila. Obup ranjenega ni v trpljenju, ampak v strahu pred smrtjo in pred tem, da ne bi postal plen duhov, ki so se vrnili k njemu. Vrač mu pokrije glavo z nekakšno mrežo zato, »da ga prikazni ne bi spoznale«.

Daniji pripisujejo duši obliko dveh semen, ki sta posejana v sončni pleksus. Ko je človek ranjen, se ti dve semeni razpršita po telesu. Vrač mora potem napraviti štiri vreze, da kri zopet zakroži in privede semeni na njuno mesto. Včasih pa se zgodi, da se semeni nič več ne vrne...

(Nadaljevanje prihodnjik)

Priredila TONCI JALEN

...nem padalcu
JANEZU BREZARJU
piše Tone Polenec

Avanture v zraku

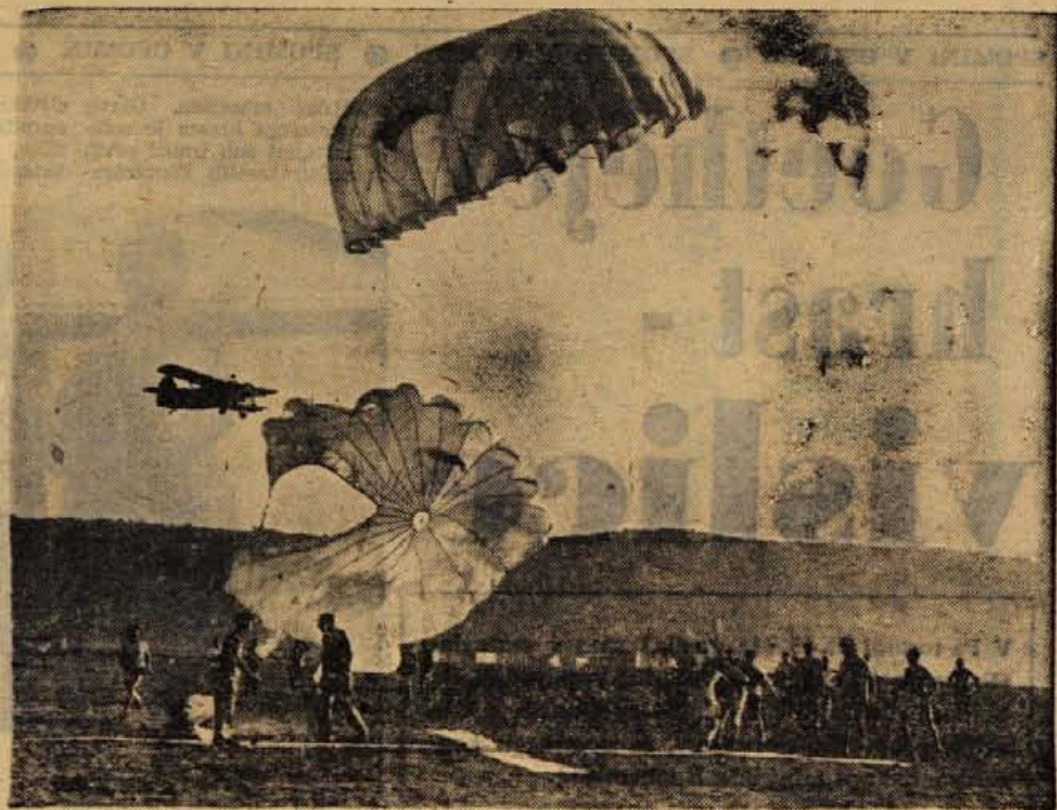
III. nadaljevanje

V prvih dneh januarja 1961 je iz Vršca prišlo težko pričakovano pismo. Tečaj se bo pričel v sredini meseca, je pisalo. Petnajstega januarja je Janez že sedel v klopih šole za učitelja padalstva v Vršču. Sedem jih je bilo, takih kot Janez, zdravih, polnih svežih sil, »lačnih« za skoki... V začetku so bili kar malo razočarani. Mislili so, da bodo s tem, ko so prišli v Vršac, imeli že takoj ob pričetku tečaja možnost skakati. Toda na njihovo presenečenje so se morali »gult« aerodinamiko, meteorologijo, navigacijo, spoznavali so materiale za gradnjo letal, poslušali predavanja iz pedagogike in psihologije, spoznavanja padal, tehnike skoka in osnovno teorijo skoka. Čez glavo dela so imeli samo z učenjem in tako so na skoke do prvih dni maja skoraj pozabili. Sele tedaj so pričeli razumevati obseg teoretičnega znanja, katerega so jim vlivali v glavo dobre štiri mesece. Skoki so se pričeli tako, da so morali padalci skakati z vsemi padali, ki v Jugoslaviji še obstoje. Najprej so se lotili štirioglatih, nato pa okroglih, sledila so pilotska padala in šele nato tekmovalna. Z vsakim padalom so skakali toliko časa, dokler ga vsak izmed sedmih bodočih učiteljev ni obvladal do potankosti. Vse skoke s temi padali najrazličnejših oblik in barv so opravili na avtomat, saj učni program ni dopuščal skokov na prosto odpiranju v začetku šole. »Vse mora iti tako po vrsti, kot stoje hiše v Trstii.« Je včasih že naveličanim padalcem vzpodbudno govoril njihov učitelj RONČEVIČ. Vrstni red pa je bil nekako takle: najprej skoki z avtomatom, nato skoki na svobodno odpiranje padala, zadržke in figurativni skoki. Te slednje in zadržke so padalci najbolj težko pričakovali.

Prvi rekordi in zadržke

Rekordi so pričeli padati že v maju in morda je bil slučaj, da so prvega spodbili prav svetovnega (20.5.1961). Tega je rušila grupa petih padalcev, med njimi je bil tudi Janez. Skočili so z višine 1000 m brez zadržke. Do septembra je potem padlo še 6 državnih rekordov v skupinskih skokih. Povsod je sodeloval tudi Janez. Večina teh rekordov še vedno drži. 29.9. pa je Janez sam postavil še državni rekord v nočnem skoku s 600 m na cilj brez zadržke. Tudi ta rekord še vedno drži. V dveh skokih, ki sta potrebna, da se rekord prizna, je Janez s povprečno dolžino 2,80 m uspel. Vsi rekordi, ki so jih v tem času postavili, niso bili planirani. Padli so slučajno, vzporedno z učnim programom, zato jim posebne pozornosti ni nihče pripisoval.

Med najbolj zahtevnimi predmeti pouka so bili zadržki. Te pa so fantje pričakovali z veliko nestrpnostjo. Padati sam, odpreti padalo takrat, »ko se ti zljubi«, okusiti zrak in šum ob čeladi žvižgajočega vetra, otipati zrak in ga čutiti, tega so si fantje, med njimi tudi Janez, vroče želeli. Toda kaj, ko je bil učni načrt tako pedanten. Spet so pričeli s sedmimi sekundami, zadržka, tako kot je Janez delal že prvo leto svoje padalske kariere. Seveda je sedaj znal mnogo mnogo več, med drugim je obvladal tehniko odskoka in položaj telesa v zraku v prvih sekundah po oddvojitvi od letala. To znanje pa mu je omogočilo predhodno, skoraj že osvojen skakanje na avtomat in skoki brez zadrž-

Skakanje na cilj zahteva veliko znanja in spretnosti

ževanja, ki jih je moral skakati pod skrbnim vodstvom učitelja, ki je pazil na vsak padalec v gib. No, tako prej, je tudi pri zadržkih vse šlo po vrstnem redu. Skakali so »lasto«, nato pa v »žabi«, ki je od »laste« mnogo bolj stabilna, kajti tu padalec razširi tudi noge. Z njimi je skakal učitelj in jih v zraku, ko je padal nekaj metrov stran od učencev, opazoval ter jim kazal napake. Potem jih je metal iz letal v skrajno neprijetnih položajih. Po dveh sekundah so že morali zavzeti stil »žabe«. Med prostim padom so morali sneti očala in jih spet nataktniti, po zraku so morali plavati tako kot v vodi, vendar pri tem položaj telesa pod nobenim pogojem ni smel biti spremenjen. Janez je med prvimi tečajniki postajal »sam svojega telesa gospodar«.

Od + 20 do - 20

16. julij 1961 je bil zelo tople dan in sonce je pripekalo že v zgodnjih jutranjih urah. Takole okrog 20 stopinj je že imel zrak, ko je učitelj Rončević zbral svoje varovance okrog sebe in jim dejal: »Fantje, da mi vsak obleče vsaj dva kožnata kombinizona in trojne rokavice!« Padalci so seveda izbruhnili v smeh, toda kaj pa jim je pomagalo, če je učitelj tako rekel. Oblekli so se, nato so jim prinesli inhalatorje (dihalni aparati, ki se uporabljajo v višinah nad 4000 m) in povzpeli so se v Douglasa (DC-3). V letalu jim je učitelj povedal, da bodo skočili iz višine 5100 m z zadrževanjem.

Na 5100 m so letališče pod krili letala komaj našli. Tedaj je nad vrati zasvetila rdeča lučka, takoj za njo pa zelena. Znak za skok. Eden za drugim, v dvosekundnem zaporedju, so poskakali iz letala in zavzeli najugodnejši položaj za pad. Oblaki, horizont, vse je bilo daleč pod njimi. S 70 metri na sekundo je Janez drvel proti zemlji, jo gledal ter se ji čudil. Zdelo se mu je, kot da se horizont zvrta nanj. Dihalna aparatura, ki jo je imel na obrazu, nanj ni učinkovala najbolj vzpodbudno. Ozrl se je na zemljo. Zazdelo se mu je, da je že na 500 m višine. Ze se je zgrozil ob tej misli, ko se je spomnil učiteljevih besed. »Na dva tisoč metrih se vam bo zdelo, kot da ste na 500 m.« Ozrl se je na višinomer, resnično: 2000 m. Torej še 30 sekund padanja. V zraku mu je postalo dolgčas. Razmišljal je o tem, kako hitro na zemlji mine 100 sekund, tu gori pa so tako dolge. Potegnil je ročico, kajti kazalec štoparice je že kazal stoto sekundo. Dinamičen udarec je bil tak kot pri vseh ostalih zadržkih. Vsi padalci so proti pričakovanjem kljub veliki višini padli v neposredni bližini cilja.

Padajoča zvezda

Trije padalci, med njimi tudi Janez, so nemirno posedali pod krilom Douglasa in se pomenkovali. Tema pogovora — zvezda, in to padalska. Pozno popoldan so se z učiteljem vred vsedli v letalo, še zadnjič skrbno pregledali padala in zagrnelo je Douglas se je na 2000 m povzpел mimogrede. Tu so se padalci počasi in skrbno pričeli pripravljati. Najprej so eden drugega prijeli za vezi padal, se jih trdno oklenili in se na pilotov znak postavili med vrata letala. Potem sta se dva počasi nagnila iz letala tako, da sta se s komolci še opirala med podboji, medtem ko se je Janez z vso močjo zagodil med vrata in ostala dva držal, da nista padla iz letala brez njega. Nato so padali, se popustil tudi Janez. Zvalili so se iz letala in padali. Trije, med seboj vezani in odvisni. Vsak za sebe je skušal stabilizirati telo. Ko jim je uspelo, so izpustili vezi padal in se prijeli za roke. Sele tedaj, ko so razširili tudi noge, so na zemlji opazili zvezdo. Nato so padali, se med seboj spogledovali in smejali. Na 800 m so se njihovi prsti razklenili. S silo so se odtrgali eden od drugega, padali tako nekaj časa vsak zase in nato odprli padala. Kritike, ki jih je čakala na zemlji, je bilo več kot preveč.

Skoraj usodni poizkus

Dimo Mujevič je bil izkušen padalec in poleg tega tudi radoveden. Z Janezom sta bila dobra prijatelja, zato sta se 13.9.1961 zmenila, da bosta poizkusila zračno štafeto, ki jo je Janez že dobro poznal. Na hitro roko si je Dimo izposodil obvezni avtomat. Skočila sta takrat, ko so ostali skakalci grupe, tako da nihče ni mogel vedeti, kaj nameravata. Na 2000 m sta skočila in skozi zrak sta padala kot dve raketi. Dimo je padal nekaj metrov pod njim. Janez se mu je počasi približeval. Hotel ga je prijeti za roke. Tedaj se je nekaj belega zasvetilo. Instinktivno se je Janez prevrgel na bok, vendar prepozno. Tega, kar se je zgodilo, ni mogel preprečiti. Dimu je namreč nepravilno naravnani avtomat prežgodaj odprl padalo in Janez je z vso hitrostjo priletel vanj. Svilo, ki se je zaradi trenja vnela, je prebil, zdrvel nekaj centimetrov ob Dimu, potrgal vrvice njegovega padala in ves omotičen nadaljeval prosti pad. Le s težavo je odprl padalo. Vrvi kolegovnega padala so ga porzale, svila mu je odrgnila obraz. Dimo je ostal brez padala. Odpiral je rezervo. Ko sta bila oba na zemlji, sta bila nekaj časa brez besed, nato pa sta ugotovila: »Srečno sva jo izvozila!«

Lovorovi venci in zlate ko- lajne

Ko je Kronos svojega sina Zeusa vrgel z vsestranskega prestola, se je le-ta z njim spopadel v Olimpiji. Legenda njun boj omenja kot teknovanje, ki so mu podobna sledila vsaka štiri leta. — Druga legenda pravi, da je antične olimpijske igre ustanovil Apolon, ko je premagal Hermesa in Aresa. — Zelo popularna je tudi legenda o ustanovitelju kralju Oinomasu, ki je obljubil svojo lepo hčer Hipodamejo in prestol tistemu, ki ga bo premagal v dirki s četverovprego. V spondu na zvihačno zmago Pelopa, kot pripovedujejo, je ta prvi priredil olimpijske igre. — Izročil o nastanku olimpijskih iger je torej več, zato ne vemo, kateremu bi verjeli. Še najbolj smo se v zadnjem času ogreli za pripovedko, ki ustanovitev pripisuje legendarnemu junaku Heraklu in še nekaterim drugim herojem. — Povsem zanesljiv vir pa pravi, da je bil 776. leta pred našim štetjem Korolbos iz Elise zmagovalac olimpijskega teka. Najprej je bilo do leta 392 — 293 antičnih športnih iger, naslednje leto pa jih je rimski cesar Teodozij prepovedal. — Sodobnih olimpijskih iger, ki jih je Francoz DE COUBERTIN oživel na pragu 20. stoletja, je bilo do letos, ko je znova olimpijsko leto, sedemnajst oziroma štirinajst, ker so tri olimpijade zaradi vojn odpadle.

Lovorov venec za zmagovalca

Tudi antične olimpijske igre so prirejali vsaka štiri leta.

Že mesec dni pred pričetkom so morali biti vsi tekmovalci ter konji z vozovi v Olimpiji — svetišču grških bogov, kamor so sicer ljudje hodili na nekakšno božjo pot. Največje med njimi je bilo Zeusovo, ki ga je med 77. in 78. olimpiado postavil kipar Libon. Dolgo je bilo več kot 64 in široko več kot 27 m. Streho nad njim so nosili 10 m visoki stebri. V hramu je bil Zevsov spomenik iz zlata in slonove kosti, ki ga je napravil grški kipar Fidija.

Prvoten spored iger je obsegal peterboj (tek na dolžino stadiona, kar je približno 192 m, met diska, met kopja, skok v daljino in rokoberba) ter konjske dirke na hipodromu. Tekmoval je lahko samo odrasel in svobodni Grk, šele od 36. olimpiade naprej pa so lahko nastopali tudi mladeniči. Povsem izključene z olimpijskih iger pa so bile ženske, ki niso smele biti niti med gledalci. Razen tekmovalcev in njihovih trenerjev so smeli prihajati na olimpijske igre tudi predstavniki grških mest, politiki, vojskovodje, filozofi in umetniki.

Ko so olimpijske igre dosegle v stari Grčiji že velik razvoj, so trajale svečanosti pet dni. Prvi dan so po žrtvovanju bogovom, zlasti Zeusu, izrekli olimpijsko prisego, ki ima velik čar tudi še na sedanjih olimpiadah. Drugi dan

so bila na sporedu tekmovanja mladih v vseh panogah. Tretji dan so nastopili odrasli v peterboju, katerega zadnja disciplina je bila rokoberba. Četrty dan so bile na sporedu dirke konj z vozovi, medtem ko so se na stadionu borili z orožjem. Zadnji dan pa so proglasili zmagovalca in mu na glavo položili lovorov venec.

Lovorov venec je bil edino priznanje, ki ga je dobil zmagovalac, vendar seveda vseeno ni ostal brez drugih nagrad. Ko se je namreč vrnil v svoje rodno mesto, so mu priredili triumfalni sprejem. Poleg bogatih nagrad se je tedaj pridobil pravico brezplačnega obiska v gledališču in je bil do naslednje olimpijade sploh najimunitnejši Grk, ki so mu bila na stečaj odprta vsa vrata.

Junaki iger — ljubljenci publike

Zmagovalac antičnih iger je bil ljubljenc Grčije.

Na novih olimpiadah je zmagovalcev več, vendar gledalci že najdejo koga, ki se je še prav posebno odlikoval, zato postane simbol iger in ljubljenc občinstva. Postati osrednja osebnost na sodobnih olimpijskih igrah, kjer nastopa na tisoče športnikov in športnic, pa je res nekaj izrednega.

Prvi zmagovalac na maratonskem teku na sodobnih olimpijskih igrah leta 1896 v Atenah, grški pastir Spiros Louis, je bil že tak olimpijski heroj. Postal je ne le junak svoje domovine, pač pa vsega športnega sveta, saj je za tisti čas dosegel izreden športni podvig. Nepozaben bo ostal tekač na dolge proge Paavo Nurmi, ki je leta 1928 v Amsterdamu dvignil na noge ves stadion, saj se je 10.000 m kosal z rojakom Ritolo, in ga nazadnje v finišu premagal.

Ameriški atlet Jeese Owens, ki je 1936. leta v Berlinu osvojil kar štiri zlate kolajne (100 m, 200 m, 4 x 100 m, daljina) in dosegel tudi svetovni rekord, pa mu Hitler ni čestital — tako kot ostalim, bo tudi ostal zapisan v knjigi najpopularnejših udeležencev olimpiad. Junak prvih povojnih iger v Londonu pa je postal »češka lokomotiva« Emil Zatopek. Finski tekač Heino, ki mu je tedaj skušal slediti, se je nekaj krogov pred ciljem teka na 10.000 m zrušil.

Športnik številka ena štiri leta kasneje v Helsinkih je bil zmagovalac teka na 1500 m, Belgijec Roger Moens, ki dolgo časa tudi sam

SKLADNOST — POGUM — ELEGANCA. Vse to bomo vidi tudi v Tokiu

ni mogel verjeti, da je osvojil prvo mesto. Pečat olimpijskim igram v Rimu je dala še vedno najpopularnejša športnica od zadnje olimpiade, temnopolta Wilma Rudolph. Njen eleganten korak bo vsakomur ostal v spominu.

Letos na Daljni Vzhod

Pred nami je osemnajsta olimpiada, ki jo bodo organizirali Japonci.

Prvič so si le-ti priborili to čast že leta 1932 v Berlinu. Takrat so namreč sklenili, da bo Tokio prizorišče 12. olimpijskih iger leta 1940. Toda vmes so prišli vojni dogodki na Daljnem Vzhodu. Japonska je zasedla Mandžurijo, zato ji je olimpijski odbor igre odpovedal. Olimpijsko leto je že pri starih Grkih pomenilo leto miru, vendar tedaj običajno niso odpovedali iger, pač pa so prekinili z boji. Ko so glasniki tedaj po deželji naznanili, da se pričinja olimpiada, je to med vojskujočimi pomenilo takojšnje premirje. Šele po končanih igrah so spet prišli za orožje, če se niso prav na tekmovanju vojskovodje pobotali med seboj.

Tako so Japonci, ki so pred vojno izmed vseh azijskih športnikov še največ pomenili, po 32 letih dobili možnost uresničiti davno željo, da bi bili organizatorji olimpiade. Sicer so Japonci prvič sodelovali na olimpijskih igrah 1912. leta v Stockholmu, kjer je bil njihov vodja Jigoro Kano, ustanovitelj modernega juda. Potem je bilo na vsaki olimpiadi več japonskih športnikov, ki pa niso dosegli kakih vidnejših uspehov. Olimpijske igre v Amsterdamu (1928) se je udeležilo 56 Japoncev, ki so osvojili tudi prvo zlato kolajno — v troskoku. V Los Angelesu (1932) so nastopili z 200 športniki, osvojili pa so sedem zlatih kolajn. V Berlinu (1936) je tekmovalo 247 japonskih športnikov, vendar so dobili le dve zlati odličji, pa še izmed teh Korejci zahtevajo eno zase, ker je bil zmagoviti maratonec Kitei Son iz okupirane Koreje. Kasneje so osvojili štiri zlate kolajne v Melbournu in prav toliko v Rimu.

Na domačih tleh Japonci napovedujejo obilnejšo žetev, vendar se tudi vsi drugi športniki olimpijskih narodov pripravljajo, da bi osvojili čimveč medalj. Med drugim smo med njimi tudi Jugoslovani, ki zlasti v orodni telovadbi, vaterpolu, rokoborbi in nogometu pričakujemo dobre rezultate.

JOZE ZONTAR

Ko pride maček...

Pravljica iz doma- čih filmskih logov

(Op.: Ta prosti prevod češke filmske satirične pravljice mojstra Vojtecha Jasnega poklanja prevajalec namesto prvomajskih čestitk našim filmskim delavcem.)

Bilo je ... ali pa tudi ni bilo ... Bolje bi bilo, če bi bilo!

V nekem filmskem mestecu, o katerem so svetovni časopisi le malokrat pisali, za to pa so o njem toliko več pisali, pisarili in razpravljali domači časniki, dnevniki, tedniki in mesečniki — v tem filmskem mestecu torej so živeli (kot povsod) zelo različni ljudje. Nekateri so bili umetniki, drugi so bili razmetniki — ti so bili pridni kot mravlje, oni pa so bili tu na počitnicah (po zaslugi Strica). Vsi pa so seveda snemali filme, saj to je pravljica o filmskem mestecu.

Toda najznamenitejše osebe v tem mestecu so bile: gospod ravnatelj, njegov sluga Pokorni, direktor Uzmič, tovariš učitelj, teta Klepetulja in stric Potepuh.

Za gospoda ravnatelja pravzaprav nihče ni vedel, zakaj je v filmskem mestu užival največ ugleda in spoštovanja in zakaj je njegova beseda največ pomenila — saj sploh ni snemal filmov. Vedeli so le to, da ima rad nagačene filme in da je strasten lovec na žive filme — pri tem pa odličen strelec. Zato je bil njegov muzej poln nagačenih filmov, na katere je bil zelo ponosen — zaradi katerih se je začel šteti za odličnega poznavalca filma.

Ker je bil gospod ravnatelj tak dober strelec, so nekateri prebivalci filmskega mesta začeli izdelovati že kar nagačene filme namesto živih

(temu so strokovno pravili »avto-cenzura«) in pri tem sčasoma dosegali že kar lepe obrtniške uspehe. Med njimi se je najbolj odlikoval sluga Pokorni, čigar filme je odlikovala taka spretna nagačenost, da bi jih človek skoraj zamenjal za žive. V žepu je imel vedno polno cvenka in zvenka.

Njegovo nasprotje je bil tovariš učitelj. Ta je imel najraje žive filme, toda, ker je imel »pametno« in lepo ženo — je bil tudi sam »pameten« in je snemal žive filme samo za svoje veselje, uradno pa je spoštoval misli in želje gospoda ravnatelja. Posebno še, ker je vedel, da ta rad gleda skozi ključavnico njegovega studia. Vendar pa je bil tovariš učitelj ponavadi brez cvenka — mi bi rekli: bil je pač šolnik ...

Sej takoimenovane »materialne baze« je bil direktor Uzmič. Bil je vreden svojega stanu in imena in je posebno rad zapravljal denar s tujimi koprodukcijami, kooperacijami in podobnimi finančnimi žonglarijami, ker je tako upal doseči mednarodno filmsko slavo. (Dočakal je le slovo.)

Strah in trepet meščanov filmskega mesta je bila teta Klepetulja, kot so ji rekli otroci — v resnici pa je imela v rojstnem listu zapisano ime Filmska Kritika. Bila je bistra in po srcu dobra, toda nežne postave in zdravja, zato se je ogibala prepilov. Pazljivo in razumno je opravljala svoje opravljive dolžnosti vestno le pri vsakem od svojih someščanov in njegovih filmih. O gospodu ravnatelju pa je modro molčala.

Na koncu je bil tu še stric Potepuh, ki je preromal že mnoge dežele, videl največ filmov od vseh in bil od vseh najmodrejši. Toda bil je reven in ni imel kamere in ni dobil kredita za film. Zakaj niso mu prav zaupali in večkrat je moral dokazovati, da je v njegovi popotni malhi vse mirno.

Tako je v filmskem mestecu mirno teklo življenje ... Potem pa je prišel maček!

Se pravi, prišel je stric Carodej, kot so mu rekli otroci, z lepo sopotnico, ki so ji eni rekli Resnica, drugi pa Poštenost — in s čudežnim mačkom ... To vam je bil res nenačuden maček — z njim je stric čarodej snemal filme brez očal.

Carodej je prišel v mesto, da bi z mačkom posnel film o njegovih ljudeh. Prebivalci filmskega mesta so bili sprva tega veseli, zakaj niso še vedeli, kakšno čudežno moč ima ta maček: da vse pokaže takšno, kot je v resnici. To so spoznali šele na svečani premieri, ki je bila na starem festivalskem dvorišču. Takrat meščani filmskega mesteca niso bili več tako veseli čudežnega mačka.

Zakaj direktor Uzmič se je videl pobarvanega s sivo barvo goljufije, teta Klepetulja in sluga Pokorni sta se ugledala odeta v vijoličasto barvo hinavščine, medtem ko so za gospoda ravnatelja vsi videli, da je pravi kameleon. Veseli niso bili

Obraz: Stefka Drolčeva, Film: »Zarota«. Tema: okupirana Ljubljana. Avtorja: scenarist Primož Kozak in režiser Franci Križaj ... Kam bomo uvrstili novi »Vibin« film — med Rdeče, Vijoličaste, Rumene ali Sive? V čas, preden je prišel v mesto maček — ali v čas po tem?

tudi tisti, ki so bili na platnu rumeni — od barve nezvestobe Umetnosti. Sramovali se niso samo tisti, ki so se (kot tovariš učitelj) videli obarvane z rdečo barvo Poštenosti in Ljubezni do človeka. Ti so tokrat sklenili, da bodo taki ostali še v naprej in da bodo zdaj oni prevzeli glavno besedo v mestu.

Takoj po premieri so Vijoličasti, Sivi in Rumeni z gospodom ravnateljem uprizorili lov na nesramnega mačka, ki si je snel očala. Toda ni jim uspelo, da bi ga ustrelili, zakaj na njegovi strani so bili Rdeči in vsi otroci tega mesta.

Zato so se morali Vijoličasti izdelovalci nagačenih filmov in potvorjevalci življenja, tisti, ki so zaradi nezvestobe Umetnosti postali Rumeni, in tisti, ki so goljufali Gledalce in Umetnost zaradi svojega žepa ter zato postali Sivi — z gospodom ravnateljem vred umakniti in prepustiti besedo Rdečim. Od takrat v našem filmskem mestecu ne snemajo več nagačenih filmov, ampak samo žive in tovariš učitelj snema filme brez strahu pred gospodom ravnateljem, končno pa je dobil kamero in film tudi stric Potepuh. S svojo pravo barvo je prišla na dan tudi teta Klepetulja, ki je otroci nič več ne zbadajo s tem imenom, ampak spoštljivo pozdravljajo in ji pravijo Filmska Kritika.

Otroci so zdaj veseli, da živijo v takem filmskem mestu in se pridno učijo, da bodo tudi sami nekoč snemali filme, kakršne dela tovariš učitelj.

Bilo je ... pa tudi ni bilo ... Nekaj je že res, drugo pa morda še bo!

To pravljico, ki je malo iz sedanjega, malo pa iz prihodnjega časa, je po motivih filma »Ko pride maček« češkega mojstra Vojtecha Jasnega prevedel in na domača tla presadil

DUSAN OGRIZEK

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 2. DO 8. MAJA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23 in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30

SOBOTA — 2. maja

6.00 Dobro jutro — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Slovenske narodne pesmi — 9.05 Pomladni zvoki — 10.00 Radijska priredba opere »Ero z onega sveta« — 11.30 Prvomajska pot na Rožnik — 12.05 Čestitke ob prazniku dela — 13.30 Lahka glasba — 14.00 Išče mo nove talente — 15.05 Sprehod skozi pomlad — 16.00 Dežela, ki jo ljubim — 16.40 Kaj so nam za praznike novega pripravili domači skladatelji — 17.05 Hammond orgle — 17.15 Radijska igra — 18.11 Stirje veliki operni prizori — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Pred občinstvom in pred mikrofoni — 21.00 Igramo za vas — 22.10 Oddaja za naše izseljenke — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu

NEDELJA — 3. maja

6.00 Dobro jutro — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Javna otroška oddaja — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. — 10.00 Se pomnite tovariši — 10.30 Oj Bacha do Kodalyja — 11.30 Nedeljska reportaža — 11.50 Melodije na kitari — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. — 13.30 Za našo vas — 13.50 Koncert pri vas doma — 14.10 Radi bi vas poslušali — 15.05 Danes popoldne — 16.00 Humoreska tega tedna — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izberite svojo popevko — 21.00 Znamenite operne predstave — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Hrvatska in srbska glasba za soliste in ansambel

PONEDELJEK — 4. maja

8.05 Poje mali ženski vokalni ansambel — 8.25 Koncertna zabavna glasba — 8.55 Za mišle radovedneže — 9.25 Pojeta sopranistka Mirka Klarič in tenorist Aleksander Marinković — 10.15 Kratke izlete v našo glasbeno preteklost — 10.35 Naš podlistek — 10.35 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Slovenski pevci zabavne glasbe — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.45 S knjižnega

trga — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz opernega albuma — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Madžarska zabavna glasba — 18.45 Pota sodobne medicine — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Skupni program JRT — 22.10 S popevkami po svetu — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Nočni akordi

TOREK — 5. maja

8.05 Zabavna glasba vzhodno-nemškega radia — 8.35 Peter spored slovenskih narodnih pesmi — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Popevke skandinavskih dežel — 9.45 Pomladna sonata — 10.15 Dixieland in bossa nova — 10.40 I. slika opere Faust — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Simfonični ples — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Akademski pevski zbor poje »Koroško ohec« — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 V torok na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Španske in latinsko-ameriške melodije — 18.25 Plesni orkester RTV Ljubljana in njegovi solisti — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Poje Komorni zbor iz Celja — 20.20 Radijska igra — 21.05 Glasba slovenskih skladateljev — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Zabavni mozaik

SREDA — 6. maja

8.05 Jutranji divertimento — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 9.25 S popevkami po svetu — 10.15 Narodne pesmi raznih evropskih narodov — 10.45 Clovek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Valčki in uverture skladateljev lahke glasbe — 13.30 Plesi in razpoloženja — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo — 14.35 Sovjetska zabavna glasba — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Komorni zbor RTV Ljubljana poje slovenske narodne — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Chopin — skladatelj — 17.35 Iz fonote-

ke radia Koper — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Mojstri orkestrske igre — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Lepe melodije — 20.30 Skupni program JRT — 22.10 Plesni zvoki — 23.05 Literarni nokturno — 23.15 Z zabavno glasbo vam želimo lahko noč

CETRTEK — 7. maja

8.05 S koncertnih in opernih odrov — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 10.15 Pianist in aranžer Fage Cavanaugh — 10.30 Pet minut za novo pesmico — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.05 Zabavna glasba — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Bolgarska zabavna glasba — 13.30 Glasbeni sejem — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena medigra — 17.15 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Iz domače koncertantne literature — 18.45 Ta teden v skupščinskih odborih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lahka glasba in Harpo Marx — 21.00 Izročila 20. stoletja — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Razpoloženska glasba — 23.20 Skupni program JRT

PETEK — 8. maja

8.05 Zabavni zbori in orkestri — 8.30 Pihalna godba LM — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Divertimento in simfonietta — 10.15 Noč na Kleku — 10.35 Novost na knjižni polici — 11.00 Pozor, nimaš prednosti — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Domače pesmi in napevi — 13.30 Instrumenti vas zabavajo — 14.35 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Poljska zabavna glasba — 15.15 Napotki za turiste — 15.20 Zabavna glasba — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Iz življenja in dela Antonina Dvořaka — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.10 Pesmi bogbe in dela — 18.30 Pri-poveduje nam... — 18.45 Iz naših kolektivov — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Glasbeni izlet po Kanadi — 20.15 Tedenski znanjopolitični pregled — 20.30 Od Schumann do Ravela — 21.00 Spomin na Italijo — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Glasbena medigra — 22.15 Skupni program JRT — 23.05 Nočni akordi

LADJA MARY DEARE ob 21. uri
2. maja ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 15., 17. in 19. uri, premiera japon. CS filma ZARADI LJUBEZNI ob 21. uri
3. maja amer. barv. CS film ISKALCI ob 10. uri, ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 16., 17. in 19. uri, premiera amer. barv. CS filma BRAVADOS ob 21. uri
4. maja jap. CS film ZARADI LJUBEZNI ob 18. in 20. uri
5. maja amer. barv. film BRAVADOS ob 18. in 20. uri
6. maja amer. barv. CS film BRAVADOS ob 18. in 20. uri

Kranj »STORŽIČ«

30. aprila poljski film GANGSTERJI IN FILANTROPI ob 16. uri, amer. barv. CS film COWBOY ob 18. in 20. uri
1. maja domači CS film KOZARA ob 10. uri, amer. barv. CS film COWBOY ob 14. uri, domači film MAČEK POD CELADO ob 16., 18. in 20. uri
2. maja domači film SASA ob 10. uri, amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE ob 14. uri, amer. barv. VV film ISKALCI ob 14. in 20. uri, domači film MAČEK POD CELADO ob 16. uri, amer. barv. CS film COWBOY ob 18. uri
4. maja amer. barv. CS film ISKALCI ob 16. uri, ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 18. uri, domači film MAČEK POD CELADO ob 20. uri
5. maja japon. CS film ZARADI LJUBEZNI ob 16. in 18. uri, amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE ob 20. uri
6. maja amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE ob 16., 18. in 20. uri

Strazišče »SVOBODA«

30. aprila poljski film GANGSTERJI IN FILANTROPI ob 20. uri
1. maja ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 16. in 20. uri, domači CS film KOZARA ob 18. uri
2. maja amer. barv. CS film RAZBITA LADJA MARY DEARE ob 16., 18. in 20. uri
3. maja domači film MAČEK POD CELADO ob 18. uri
6. maja domači film MAČEK POD CELADO ob 20. uri

Cerklje »KRVAVEC«

30. aprila domači film SASA ob 20. uri
2. maja ital. barv. CS film DRAKUT MASCEVALEC ob 17. uri
3. maja ital. barv. CS film DRAKUT MASCEVALEC ob 17. in 19.30

Naklo

2. maja domači CS film KOZARA ob 17. uri
Kropa
1. maja domači film SASA ob 17. uri

Jesenice »RADIO«

1. do 3. maja ital. barv. špan. film KRVAVI KAPETAN
4. maja nemški barv. film FREDY POD TUJIMI ZVEZDAMI
5. do 6. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN
7. do 8. maja nemski VV film POROČNI URAD AURORA
Jesenice »PLAVZ«
2. do 3. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN
4. do 5. maja ital. špan. barv. CS film KRVAVI KAPETAN
7. do 8. maja ruski barv. film BELE NOCI
Zirovnica
2. maja jugoslovanski film CUDNO DEKLE
3. maja amer. film VOJNI HEROJ
6. maja ital. špan. barv. CS film KRVAVI KAPETAN
Dovje
2. maja ameriški film VOJNI HEROJ
3. maja jugoslovanski film CUDNO DEKLE
7. maja ital. špan. barv. CS film KRVAVI KAPETAN
Koroška Bela
2. maja ruski barv. film BELE NOCI
3. maja amer. barv. CS film DOM NA GRICU
4. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN
Kranjska gora
1. do 2. maja amer. barv. CS film DOM NA GRICU
3. maja ruski barv. film BELE NOCI
7. maja češki film SMRT SE IMENUJE ENGELCHEN
Duplca
1. maja amer. barv. CS film TROJANSKA VOJNA ob 20. uri
2. maja amer. barv. CS film TROJANSKA VOJNA ob 20. uri
3. maja amer. barv. CS film TROJANSKA VOJNA ob 15., 17. in 19. uri
5. maja češki film NEIZKORISCENI ALIBI ob 18. uri
6. maja češki film NEIZKORISCENI ALIBI ob 20. uri
Radovljica
1. maja amer. barv. VV film GORECA ZVEZDA ob 16. uri
1. maja jugoslovanski film SRECNA USODNOST ob 18. in 20. uri
2. maja amer. barv. CS film GORECA ZVEZDA ob 20. uri
2. maja amer. barv. film RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 16. uri
2. maja amer. barv. CS film IMITACIJA ZIVLJENJA ob 18. uri
3. maja amer. barv. CS film GORECA ZVEZDA ob 18. uri
3. maja amer. barv. film RIMSKA POMLAD GOSPE STONE ob 16. in 20. uri
5. maja franc. film MACKA STEGUJE KREPLJE ob 20. uri
6. maja franc. film MACKA STEGUJE KREPLJE ob 18. in 20. uri
7. maja amer. barv. CS film LJUBIVA SE ob 20. uri
8. maja angleški film NE-NAPOVEDAN SESTANEK ob 30. uri

K I N O

Kranj »CENTER«

30. aprila amer. barv. CS film COWBOY ob 16. uri, ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 18. in 20. uri, premiera jugoslovanskega filma MAČEK POD CELADO ob 22. uri
1. maja jugoslovanski film MAČEK POD CELADO ob 10. uri, ital. barv. CS film KORZISKA BRATA ob 15., 17. in 19. uri, premiera amer. barv. CS filma RAZBITA

Nagradna križanka

Tudi za letošnje prvomajске praznike je uredništvo Glasa pripravilo za naše bralce nagradno slikovno križanko. Rešitve pošljite na uredništvo do vključno 13. maja. Naslednjega dne, 14. maja ob 16. uri, bo v prostorih uredništva zrebanje. Za uravilne rešitve razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: 10.000 din
2. nagrada: 5.000 din
3. nagrada: 3.000 din
4. nagrada: 2.000 din
5. do 10 nagrada: po 1.000 dinarjev.

Sam s svojo zlo slutnjo

Sedel je v kotu na perzijski preprogi, naslanjal se je na zid. Obraz je imel kot masko, mrko, ledeno masko; bil je kot kip. Cigareta mu je visela iz ust kot bi hotela reči: »Saj nisem njegova«. Kolena je imel skrcena, roka mu je počivala na dekletu, ki je ležala poleg njega. Gledala ga je z velikimi, črnimi očmi, polnimi upanja, da se premakne iz te otopelosti. Z roko je šla skozi njegove lase, počasi in nežno, hotela ga je zdraviti. Ni uspela, ostal je negiben — kot da se ni nič zgodilo. »Le kaj mu je,« si je mislila, »ob podobnih priložnostih je bil vselej drugačen; znal je uživati, se veseliti, peti...«

Vsega tega danes ni bilo v njem. Zganil se je, vzal cigareto iz ust, zakaj slepilo ga je, oči so ga pekle — sicer pa mu je bilo vseeno. Videti ni imel kaj — v sobi je bila tema, slišal je samo lahen šepet in šum bosih nog, ki so skoraj neslišno podrsavale po parketu. Vse to je bilo nekako usklajeno z ritmom melodije, ki je prihajala iz nasprotnega kota.

Vse to mu je dalo videti, da ništa sama, toda bil je kljub temu tako sam — sam s svojo mislijo — obraz se mu je še bolj pomračil, iskal je svetlobe, nekaj svetlega, on ki je bil vedno željan teme — on, ki se je počutil v temi tako močnega. Kar je bilo pri belem dnevu zanj nemoralno, je bilo ponoči tako privlačno, za tem je čutil nekako potrebo, kot zver, ki se odpravlja zvečer na lov, da se nasiti, da zadovolji svojemu nagonu...

Te misli niso veljale samo zanj, ne, za vse, ki so bili v tej sobi. Sedaj ni bil njihov, bil je sam zase, sam s svojo zlo slutnjo, zato je ostal še naprej negiben in nem. Oči je imel zaprte in videti je bilo, kot da spi. Izdajala ga je le cigareta, ki je vztrajno dogorevala med njegovimi ustnicami. Dobro je vedel, kaj se godi okoli njega. V mislih si je ustvarjal sliko — slika je bila jasna kot podnevi.

Telesa obeh spolov, tesno oprjeta, so plesala, plesala, ali se samo stiskala, nagibala se drug proti drugemu, se zopet stiskala, kot bi se hotela vpiti drugo v drugega. Ustnice so drhtele, nalahko drsele po koži, kot bi se bala, da se ne ranijo. Prsi, nežne, mehke in trde, porušene z dlako, so se združile, boji so se gibali enakomerno kot nihalo na ur, koleno je našlo prostor med stegni in vse se je gibalo, vrtele ali samo nalahno treslo ob

zvokih glasbe. Prsti, močni in debeli ter dolgi in nežni, so se vdirali v meso, božali telesa, ki so zaudarjala po znoju, ki se je mešal z vonjem pijač, politih po mizi, parketu, in z dimom cigaret. Soba je bila nasičena s težkim zrakom; dušilo ga je vse to in vedel je, da tega ne bo več; prvič se je zavedel samega sebe v takem vzdušju — ne, tega mora biti konec! Speklo ga je v usta. »Spekel se boš, dragi,« je slišal.

Bilo je prepozno. Speklo ga je, bolečina je šla skozi telo — premagal se je, počasi odložil ogorek v pepelnik poleg sebe, kjer je dogoreval naprej.

»Tudi onadva bosta dogorela,« si je mislil, ko ju je gledal. Dekle v pepelniku ni videlo ničesar drugega kot pepel — le kaj je mislila...? Njene misli so bile ob njem. Cakala je, da se privije k njej, da jo objame, jo poljubi nežno, kot je znal samo on. Prsi so se ji vzdigovale ob misli, da bi zaplesala — da bi se stisnila k njemu, položila glavo na njegovo ramo — ustnice pa bi našle njegov vrat. Vpile bi se vanj, kot nekoč, ko ji je šepetal: »Delaj, kar delam sam, pozabi na ves svet — misli, da sva sama.«

Kadar je bil slabo razpoložen, je govoril: »Vse okoli je laž in prevara, ljudje samo gledajo, kje bodo kaj dobili — načinov ne izbirajo — naj bo nekdo nesrečen, kaj jih to briga — oni uživajo...«

V glavi so ji zvenele te besede, bile so glasnejše kot zvoki popevke, ki so prihajali iz nasprotnega kota, bile so glasnejše kot tisto šepetanje in drsanje nog. Vse to je mislila in postalo ji je vroče. Še bolj si je odpela bluzo; v temi se ni videlo, da je na prsih zmečkana, niso se videli odtisi prstov na njej, ki so še malo prej držali kozarec vina in takoj nato stisnil tkanino in meso, kot stiskalnica, ki stiska grozdje v vino, katerega madeži so ostali na tej snežnobeli bluzi. Plošča na gramofonu se je vrtela naprej, po njej je drsela igla in slišal se je glas: »It's now or never...«; to zanj ni veljalo, počutila se je samo. In kako se potuči on, si je mislila. Še vedno je gledal v pepelnik, kjer sta dogorevala ogorka, dim obeh se je združeval — kot telesa, ki so ležala, sedela in stala po sobi...

Dim je bil vse gostejši in v sobi mu je postalo neznosno.

(Nadaljevanje prihodnjič)

HOROSKOP

VELJA OD 2. DO 8. MAJA

OVEN (21. 3. — 20. 4.)
POZABLJIVOST in zaletavost nekaj pokvarita. Ne izogibaj se osebe drugega spola, ki bi te rada videla. Egoistične težnje bodo maščevalne. Izlet.

BIK (21. 4. — 20. 5.)
KRITICNA situacija življenjskega pomena se še ni umirila. Potrebno je več osebnega prizadevanja in majhna intervencija na visokem mestu. Ne tolmači svojih misli preveč na glas. Svojevrstno darilo in izrazi hvaležnosti.

DVOJKA (21. 5. — 20. 6.)
PRIJETNO nežno presenečenje, vendar se prehitro prepustiš pesimizmu, s čemer vse pokvariš. Premišljevanje o vsakodnevni težavi zna biti usodno. Omisli si krajše vsakodnevne izlete v naravo.

RAK (21. 6. — 22. 7.)
NEPRICAKOVANO presenečeni prijatelji s kavaliristvom, domače pa s poznim prihodom. Prvomajska doživljaja te bodo še nekaj časa vznemirjala. Obisk

LEV (23. 7. — 22. 8.)
ZAPOZNELO priznanje se bo odražalo tudi v denarnici, zavzelo pa bo jezike vsaj za nekaj časa »pravljivcem, če ne prekoračiš meje strpnosti. Teško pričakovano stvar se le pripelje. Se v pravem času udariš po mizi, pregloboko pa nekaj pogledaš.

DEVICA (23. 8. — 22. 9.)
NEKATERE službene novosti in spomini na praznike ti požro nekaj živcev. Več iznajdljivosti in previdno govorjenje v sobi z okroglo mizo. Težave z otrokom.

TEHTNICA (23. 9. — 22. 10.)
PO NEPOTREBNEM se v sredo zvečer razburiš zaradi čustvenih zadev. Sprostiš in umiriš se pri svojem »konjičku«. Nekomu izkažeš hvaležnost za gostitje in moralno pomoč. Prijetna sobota, vendar bo nekdo odveč.

SKORPIJON (23. 10. — 22. 11.)
GMOTNI položaj se bo nekoliko izboljšal, vendar se posvetuj z drago osebo pred nakupom. Spomladanske utrujenosti ne preženeš s turško kavo; ne izogibaj se večernih sprehodov.

STRELEC (23. 11. — 22. 12.)
KOKETIRANJE te spravi v dokaj neroden položaj. Domači spor se izgubi z obiskom strica in tete. Raztresenost v službi utegne postati maščevalna — v kovrti namreč. Glavobol.

KOZOROG (23. 12. — 20. 1.)
NEHOTE UZALIS osebo, ki te ceni in ti hoče pomagati. Sivi lasje za rešitev osebnih problemov. Uspešna uradna pot, toda brez umetne korajže — kozarčka. Nekaj ti bodo javno priznali.

VODNAR (21. 1. — 19. 2.)
NEKA OSEBA te netaktno odbije, pa kaj kmalu vse popravi. V kolektivno poveš nekaj pametnega, doma pa molčiš. Ugodnost za kupčije.

RIBI (20. 2. — 20. 3.)
SREČAS sorodno dušo, vendar prekmalu pričneš s širokogrudnimi obljubami. Neke svoje ideje koristno uporabiš pri delu, toda naletiš na nerazumevanje pri šefu zaradi ozkosti. Trmoglavost in užaljenost ne bosta ustmeni — udariš po mizi.

TELEVIZIJA

SOBOTA — 2. maja

RTV Beograd 10.00 Igrajmo se — oddaja za otroke — RTV Ljubljana 11.00 Cestitke mladim — RTV Zagreb 15.00 Speedway — prenos dirk iz Crikvenice — RTV Zagreb 17.30 Magnetoskopski posnetek nogometne tekme iz Londona — RTV Ljubljana 19.00 TV obzornik, 19.20 Reportaža iz oddaljenih krajev, 19.30 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.30 Propagandna oddaja — RTV Beograd 20.45 Nakoč v mestu, 21.00 Katerina — RTV Ljubljana 21.05 Zvezde

ska menica — TV opera, 22.35 »Odboj« — film, 23.25 Poročila

NEDELJA — 3. maja

RTV Beograd 11.00 Kmetijska oddaja — RTV Zagreb 11.20 Filmi iz Dvanejevega sveta, 15.55 Športno popoldne — RTV Ljubljana 17.30 »Soljena zemlja« — film, 18.00 Smrt največjega detektiva — TV podlistek — Evrovizija 18.20 Vzpon na Eifflovo stolpo — RTV Ljubljana 19.10 Mladinski TV klub — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.45 Večer poezija ali drama Miroslava Krleža — RTV Ljubljana 21.05 Poročila

PONEDELJEK — 4. maja

RTV Ljubljana 10.40 Televizija v šoli, 15.20 Ponovitev šolske ure — RTV Zagreb 17.30 Tečaj angleškega jezika, 18.00 TV v šoli — RTV Ljubljana 18.30 Poročila, 18.35 Lutkovni in risani filmi, 19.00 TV obzornik — JTV 19.30 Tedenski športni pregled, 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.30 Celovečerni film, 22.00 Poročila

TOREK — 5. maja

RTV Beograd Beograjska pomlad — zabavna glasbena oddaja, 21.05 Poročila

SREDA, 6. maja

RTV Ljubljana 17.00 Ruščina na TV, 17.30 Angleščina na TV, 18.00 Poročila, 18.05 Čarobni gumb — slikanica, 18.20 Pionirski TV studio, 19.00 TV obzornik, 19.30 Sprehod skozi čas — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.45 Zabavno-glasbena oddaja — RTV Ljubljana 21.45 Kulturna tribuna, 22.15 Serijski film o inspektorju Lecercu, 22.45 Poročila

ČETRTEK — 7. maja

RTV Zagreb 10.00 TV v šoli — RTV Beograd 11.00 Tečaj francoskega jezika — RTV Zagreb 17.30 Tečaj angleškega jezika, 18.00 Poročila — RTV Beograd 18.10 Na črko

na črko... — RTV Ljubljana 19.00 TV obzornik — RTV Zagreb 19.30 Narodna glasba — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.30 Gubernator — TV drama, 22.20 Poročila

PETEK — 8. maja

RTV Ljubljana 17.00 Ruščina na TV, 17.30 Angleščina na TV, 18.00 Poročila, 18.05 »Partizanski dokumenti«, 18.30 Poljudno znanstvena oddaja, 18.50 Glasbeni kotiček, 19.00 TV obzornik, 19.30 Resna glasba — JTV 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.30 Propagandna oddaja — RTV Zagreb 20.45 Celovečerni film — RTV Ljubljana 22.15 Jazz na ekranu 22.45 Poročila